

Правила за работа на пазарен сегмент „В рамките на деня“

БЪЛГАРСКА НЕЗАВИСИМА ЕНЕРГИЙНА БОРСА

Съдържание

Система за търговия.....	2
Дни на търговия, интервал за търговия, етапи на търговия.....	2
Съобщения	3
Маркет мейкър (Market Maker).....	3
Продукти	3
Задължения, породени от подаване на оферта от търговски участник.....	3
Предложения за покупка и продажба.....	4
Формат на предложенията за покупка и продажба.....	5
Регистриране на офертите и осъществяване на сделки (Matching).....	6
Преустановяване на търговията.....	6
Анулиране на оферта	7
Право за подаване на оферти	7
Анулиране на грешно сключени сделки (Mistrade).....	7
Обявяване на резултатите.....	8
Графици.....	9
Търгувани продукти.....	10

Приложения:

1. Търгувани продукти на сегмент ПРД

[Приложение 1](#)

Глава I. Въведение

1. Настоящите правила са Приложение №2 към Правилата за работа на организиран борсов пазар.
2. Тези Правила за работа на пазарен сегмент „В рамките на деня“ (ПРД) регламентират условията и възможностите за сключване на сделки на този пазарен сегмент, част от борсовия пазар, както и процеса по регистрация на предложения за покупка и продажба.
3. Сделките на ПРД се осъществяват посредством механизъм за непрекъснато договаряне, при който сделките се сключват автоматично при регистрирането на взаимно удовлетворяващи се оферти.
4. БНЕБ е страна по всички сделки, сключени в резултат от участие на търговските участници на този пазарен сегмент.
5. Търговията на сегмент ПРД се осъществява по централно европейско време (CET).

Глава II. Търговия

Система за търговия

6. Търговията на ПРД се осъществява посредством Електронна система за търговия (ЕСТ-РД).
7. За участието на **ПРД** всеки търговски участник има основно портфолио и допълнителни портфолия в съответствие с чл. 49 от Правила за работа на борсов пазар (ПРОБП).
8. ЕСТ-РД е с ограничен и непрехвърляем достъп. Отговорниците за търговия, упълномощени от всеки търговски участник да подават оферти от негово име, в съответствие със заявлението за участие, и получили сертификат от обучение, в съответствие с т. 21 от ПРОБП, получават потребителско име, временна парола за достъп, като достъпа до ЕСТ-РД се осъществява чрез двустепенна идентификация (2FA – two-factor authentication). Описание на процеса по осъществяване на достъп е поместен в Инструкцията за опериране с ЕСТ-РД, документ публикуван на сайта на Оператора.

Дни на търговия, интервал за търговия, етапи на търговия

9. Дните на търговия в съответствие с настоящия документ са всеки ден от седмицата 365/366 дни в годината.
10. Период на подаване на оферти – периодът, през който оферти за покупка и продажба могат да бъдат подавани в ЕСТ-РД до приключване на времето за сключване на сделки за съответен продукт в деня на доставка (D).

11. Срокове за подаване на оферти за покупка и/или продажба:
 - 11.1. Начален срок за подаване на оферти и сключване на сделки – всеки ден в 14:00 ЦЕВ (D-1) всички продукти с доставка в деня на доставка (D) са достъпни за търговия.
 - 11.2. Краен срок за подаване на оферти и сключване на сделки - търговските участници, регистрирани за участие на сегмента ПРД, могат да подават оферти, да променят или изтриват вече подадени оферти и сключват сделки до 60 минути преди началото на доставка на съответния продукт в деня на доставка (D).
12. По преценка на борсовия оператор съответните начални и крайни срокове за подаване на оферти и сключване на сделки могат да бъдат променени.
13. Всички промени по т.11 следва да бъдат обявени на интернет сайта на оператора, като регистрираните търговски участници бъдат информирани чрез съобщение.

Съобщения

14. Съобщения, изпратени по време на периода на подаване на оферти, които засягат търговията, се публикуват на ЕСТ-РД и/или се изпращат на електронните пощи, посочени от Отговорниците за търговия и/или се обявяват на интернет сайта на оператора.

Маркет мейкър (Market Maker)

15. Операторът на борсовия пазар може да сключи договор в съответствие с чл. 11, т. 12 от ПТЕЕ с регистриран търговски участник (маркет-мейкър), който/които да поеме отговорността за осигуряване на ликвидност на **ПРД** чрез ежедневно участие на борсовите сесии, организирани от оператора.
16. Рамково споразумение за осъществяване на роля на „маркет-мейкър“ е достъпно като приложение към настоящите Правила и е публикувано на сайта на оператора във формат, позволяващ редактиране.

Продукти

17. Търгуваните продукти на сегмент ПРД са тези, позволени за търговия на **ПРД**, дефинирани в **Приложение 1** към настоящия документ.

Задължения, породени от подаване на оферта от търговски участник

18. Офертите, подадени от търговски участник чрез ЕСТ-РД, се считат за обвързващи и се съхраняват в нея. Информация, генерирана от ЕСТ-РД, въз основа на подадените оферти от търговските участници се счита за обвързваща по отношение на съответния участник, подал офертата.
19. Сделките, сключени на ПРД, представляват твърд ангажимент на съответния търговски участник за доставка на електрическа енергия в случай на прието предложение за продажба или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия, в случай на прието предложение за покупка.

20. Всяка сделка е обвързана към определен ден и интервал на доставка.
21. Всеки търговски участник има задължение да вземе необходимите мерки срещу непозволен или вѐншен достѐп до неговия софтуер и хардуер за достѐп до ЕСТ-РД и респективно да опазва паролите и кодовете си за достѐп до търговската система.
22. При технически проблеми, възникнали по време на осъществяване на оферирането и/или сключването на сделките, отговорникът за търговия следва да се свърже с оператора на борсовия пазар, като се идентифицира с определена информация, поискана от борсовия оператор.
23. Ако поради технически проблеми търговски участник е в невъзможност да подаде оферта, то отговорникът за търговия има правото да изпрати офертата до оператора на борсовия пазар чрез електронна поща operations@ibex.bg, като уведоми предварително оператора за това на посочените телефони за връзка. БНЕБ ще положи всички усилия за служебно въвеждане на офертата от името на участника, като си запазва правото на отказ по технически или организационни причини, както и в случай, че автентификацията на отговорника за търговия се окаже невъзможна. Офертата трябва да бъде получена от Оператора най-късно петнадесет (15) минути преди крайния срок за подаване на оферти за съответния продукт.
24. Оферта, подадена по служебен път се счита за регистрирана, единствено когато Оператора е потвърдил въвеждането ѝ в ЕСТ-РД по електронна поща на съответния отговорник, чрез изпращане на снимка на екрана от ЕСТ-РД или по друг подходящ начин, съдържащ изпратените предложения за покупка и/или продажба, в съответствие с т.23.
25. Подаването на служебна оферта от страна на оператора по заявка на търговски участник поражда задължения за търговския участник, идентични с подаването на оферта от участника в ЕСТ-РД от момента на регистрирането и независимо от момента на потвърждение.
26. Търговският участник има задължение да осигури необходимите мерки срещу неправомерно изпращане на информация до оператора на борсовия пазар.

Предложения за покупка и продажба

27. Участниците на сегмент ПРД изпращат предложения за продажба и предложения за покупка за видимите на екрана на ЕСТ-РД продукти до крайния срок за подаване на оферти за всеки един продукт в съответствие с параметрите на продукта, указани в Приложение 1.
28. Достъпните за търговия в ЕСТ часови продукти обхващат следващите от 9 до 34 часа на доставка, като нови достъпни за търгуване продукти се добавят в системата ежедневно в 14:00 СЕТ (15:00 ЕЕТ) след публикуването на резултатите от Пазар ден напред. Търговията с всеки един продукт е възможна до 60 минути преди началния час на доставка на съответния продукт.
29. Всяка подадена от търговски участник оферта е обвързана с определен продукт и може да бъде единствено от типа оферти, определени в Приложение 1.
30. Полето „Количество“ във всяка една оферта указва максималното количество, което може да бъде продадено или закупено от търговския участник в MWh.
31. Всеки ден на доставка се състои от двадесет и четири (24) последователни интервала на доставка, всеки от 1 (един) час, като първият интервал на доставка започва от 00:00 часа СЕТ (01:00 ЕЕТ) в деня на доставката.

32. В деня на преминаване от лятно към зимно часово време часовият интервал между 02:00 – 03:00 CET (03:00 – 04:00 EET) се повтаря два /2/ пъти.
33. В деня на преминаване от зимно към лятно часово време часовият интервал между 02:00 – 03:00 CET (03:00 – 04:00 EET) се премахва.
34. Предложения за продажба на електрическа енергия и предложения за покупка на електрическа енергия, изпращани от участниците на **ПРД**, следва да съдържат най-малко следната информация:
 - 34.1. *Търговски участник изпратил офертата*
 - 34.2. *Търговско портфолио, към което трябва да бъде отнесена офертата, в случай че по нея бъде осъществена сделка*
 - 34.3. *Информация за това дали офертата е за покупка или за продажба*
 - 34.4. *Видът на офертата (съгласно Приложение 1)*
 - 34.5. *Код на транзакцията (съгласно Приложение 1)*
 - 34.6. *Приложим лимит на оферираното количество (в MW)*
 - 34.7. *Приложим ценови лимит (EUR / MWh);*
 - 34.8. *Срок на валидност на офертата;*
35. Предложенията представляват твърд ангажимент за продажба или покупка на електрическа енергия при реализирането им на ПРД.
36. Всички оферти, въведени в търговската система, се маркират с час на постъпване.
37. Постъпилите оферти от търговските участници маркирани от системата, са валидни до момента на тяхното приемане от друг търговски участник, анулирането им или промяна в параметрите им, а в случай, че не настъпи нито едно от тези събития – до настъпване на края на валидността на продукта, за който се отнасят, или до срока посочен в самите оферти.
38. Всеки търговски участник е отговорен за съдържанието на подадената от него оферта, както и за промените, направени до крайния срок за подаване на оферти за съответния продукт в ЕСТ-РД.
39. Всички постъпили в ЕСТ-РД оферти ще бъдат класирани, съгласно следните параметри:
 - 39.1. *Първо - по цената посочена в офертите.*
 - 39.2. *Второ – когато две оферти са с една и съща посочена цена те ще бъдат класирани по реда им на постъпване в ЕСТ-РД, като офертата постъпила по-рано ще бъде класирана първа.*
 - 39.3. *Ако блокова оферта не може да бъде изпълнена за цялото указано в нея количество, тя ще бъде изместена от по-ниско класирани оферти, които могат да бъдат изпълнени за цялото указано в тях количество.*

Формат на предложенията за покупка и продажба

40. ЕСТ-РД допуска въвеждането на предложения за покупка и продажба **единствено в евро**.

41. Оферта, подадена от търговски участник в електронната система за администриране на пазара в евро, съдържа цени в евро/MWh, до 1 (един) знак след десетичната запетая и количества в MW, до 1 (един) знак след десетичната запетая.
42. Ценовият диапазон, в който могат да бъдат подавани оферти за покупка и/или продажба, е дефиниран в Приложение 1 към настоящия документ.

Регистриране на офертите и осъществяване на сделки (Matching)

43. Офертите трябва да бъдат подадени към Оператора чрез ЕСТ-РД, като сделките се осъществяват автоматично в момента, в който в ЕСТ-РД бъде регистрирана съответстваща насрещна оферта. Всички сделки, които са резултат от подадени в ЕСТ-РД оферти ще бъдат автоматично регистрирани за Клиринг и Сетълмент съгласно приложимите Правила за Сетълмент на сегменти „Ден напред и „В рамките на деня“.
44. Всяка промяна или анулиране на оферта в ЕСТ-РД ще се отрази незабавно след регистрирането ѝ, освен ако по съответната оферта вече не е била сключена сделка до момента на регистриране на промяната или анулирането.
45. В случай че ЕСТ-РД не функционира или не е достъпна за един или повече търговски участници, Операторът на ПРД може по свое усмотрение да разреши на определен участник да подаде, промени или анулира оферта. Промяната, подаването или анулирането трябва да бъде предшествано от уведомление на оператора съгласно чл.23.
46. В случай на пълно прекратяване на търговията от страна на Оператора или по време на планирано спиране на ЕСТ-РД поради техническа профилактика, търговските участници няма да имат възможност да подават оферти или да сключват сделки, а съществуващите в системата оферти ще бъдат автоматично деактивирани. При подновяването на търговията от страна на Оператора или при изтичане на периода за профилактика на системата всеки Търговски участник ще трябва да активира сам автоматично деактивиранияте си оферти.
47. В случай, че определен Търговски участник изгуби връзката си с ЕСТ-РД или бъде отстранен от Оператора, неговите текущи оферти в системата ще бъдат деактивирани автоматично при положение, че участникът е избрал тази опция от настройките на акаунта си. В случай на повторно свързване с ЕСТ-РД или допускане на Търговския участник до търговия от Оператора, то той ще трябва да активира сам автоматично деактивиранияте си оферти.

Преустановяване на търговията

48. Операторът на борсовия пазар може във всеки един момент да преустанови търговията цялостно или само за определени продукти, ако установи:
 - 48.1. Възникване на проблем с ЕСТ-РД;
 - 48.2. Противоречие на търговията с изискванията на приложимото законодателство;
49. Мерките, предприети от оператора на борсовия пазар, са задължителни за всички търговски участници.
50. Независимо от посоченото в т. 48, БНЕБ може да преустанови търговията за определени търговски участници при неспазване на настоящите правила, Правилата за сетълмент на сегменти „Ден напред и „В рамките на деня“ или Правилата за поведение на борсов пазар.

Анулиране на оферта

51. Всяка оферта въведена от търговски участник в ЕСТ-РД може да бъде анулирана през етапа на подаване на оферти от съответния търговски участник или от негово име, при невъзможност от страна на съответния търговски участник.
52. Оферта на даден ТУ може да бъде анулирана от Оператора, ако това е в интерес на сигурността и справедливото провеждане на борсовата търговия или когато съответната оферта е в противоречие с ПТЕЕ, настоящите правила, Правилата за сетълмент на сегменти „Ден напред“ и „В рамките на деня“, Правилата за поведение на борсовия пазар или приложимото законодателство.
53. За всяко решение за анулиране или промяна по причините, определени в чл. 52, на вече подадена оферта следва да бъдат уведомени в писмен вид, както съответния ТУ, така и Комисията за Енергийно и Водно Регулиране (КЕВР).

Глава III. Осъществяване на сделки

Право за подаване на оферти

54. Само регистрирани участници на борсовия пазар на електрическа енергия чрез определените лица за отговорници за търговия имат право да подават оферти в ЕСТ-РД.
55. Всеки отговорник за търговия търгува от името на определен търговски участник и има индивидуално потребителско име и парола за достъп до ЕСТ-РД.
56. Офертите, постъпили в ЕСТ-РД, се съхраняват в системата и могат да се променят до настъпването на крайния срок за подаване на оферти за съответния продукт.

Анулиране на грешно сключени сделки (Mistrade)

57. Търговски участник, който иска да анулира сделка, сключена в резултат на допуснатата грешка, трябва да уведоми Оператора на ПРД чрез Искане за анулиране на сделка изпратено от съответния отговорник за търговия до електронен адрес operations@ibex.bg и последвано от телефонно обаждане до посочените на сайта на Оператора телефони за връзка. Искането трябва да бъде изпратено не по-късно от 5 минути след регистрираното в ЕСТ-РД време на сключване на съответната сделка и не по-късно от 15 минути преди крайния срок за търговия на съответния продукт.
58. Искане за анулиране на сделка **не може** да бъде заявено и ще се счита за **невалидно**, ако не е подадено в сроковете упоменати в чл. 57.
59. При получаване на Искане за анулиране на сделка в съответствие с чл. 57 ще бъде приложена следните оперативна процедура от страна на Оператора на ПРД:
 - 59.1. Операторът на пазара в рамките на деня ще определи референтна цена за продукта, за който е получено Искане за анулиране на сделка, към момента на сключване на съответната сделка. Референтната цена ще бъде определена на база на постигнатата клирингова цена на пазара ден напред за съответния интервал на доставка, като Операторът си запазва правото да промени

референтната цена съобразно пазарните условия към момента на настъпване на събитието.

- 59.2. *Спрямо референтната пазарна цена, определена от Оператора съгласно чл. 59.1, ще бъдат определени граници на отклонение в рамките на +/- 50% (петдесет процента).*
- 59.3. *Ако цената, при която е сключена сделката, посочена в Искането за анулиране на сделка е извън граници на отклонение от референтната цена за съответния продукт определени от Оператора, т.е. ако тя се различава с повече от +/- 50% от референтната, то Искането за анулиране на сделка **може** да бъде изпълнено от Оператора при наличие на техническа възможност, като съответната насрещна страна по сделката бъде своевременно уведомена за това.*
60. Операторът на пазара в рамките на деня си запазва правото, дори при изпълнени всички условия по чл. 57 и чл. 59, да откаже да изпълни Искане за анулиране на сделка, ако по технически или оперативни причини няма възможност на практика да осъществи анулирането на сделката.
61. В случай, че според Оператора на пазара в рамките на деня, цената, при която е сключена сделката, обект на Искането за анулиране на сделка, е в границите на отклонение от референтната цена по чл. 59.2, т.е. цената се различава с по-малко от +/- 50% от референтната, то той инициира консултации със страните по сделката.
62. Страните по сделката, обект на Искане за анулиране на сделка, остават анонимни една за друга по време на процеса на консултации съгласно чл.61.
63. При условията описани в чл. 61, анулиране на сделката **е възможно единствено след получаване на писмено потвърждение** от насрещната страна и в случай, че това потвърждение е получено от оператора преди края на срока за офериране на съответния продукт. Ако Оператора не може да осъществи контакт с насрещната страна по сделката, то анулирането се счита за отхвърлено.
64. В случай на успешно анулиране на сделка, след подадено Искане за анулиране на сделка от страна на търговски участник, Операторът на пазара в рамките на деня ще уведоми останалите търговски участници чрез съобщение в ЕСТ-РД.
65. Всяко Искане за анулиране на сделка ще бъде таксувано от Оператора като Анулиране на сделка, съгласно Тарифата на Оператора, публикувана на интернет страницата му, независимо от това дали Искането за анулиране на сделка ще доведе до анулиране на сделката или не.

Обявяване на резултатите

66. Референтните пазарни цени и търгувани количества на ПРД, постигнати в резултат от подадените оферти и сключените на ПРД сделки се публикуват на интернет сайта на Оператора.
67. Референтните цени и количества, които БНЕБ ЕАД публикува на интернет страницата си за продукти, чиито срок за търговия е изтекъл, включват:
- 67.1. *Минимална оферирана цена за всеки търгуван часови продукт;*
- 67.2. *Максимална оферирана цена за всеки търгуван часови продукт;*
- 67.3. *Последна регистрирана цена (цената на последната сключена сделка) за всеки търгуван часови продукт;*

- 67.4. Среднопретеглена цена на сключените сделки за всеки търгуван часови продукт;
- 67.5. Търгуван обем в MWh за всеки търгуван часови продукт;
- 68. Цените се публикуват в евро за MWh, а изтъргуваното количество електрическа енергия в MWh за всеки отделен продукт и интервал на доставка.
- 69. Всеки търговски участник може да получи информация за изтъргуваните от него количества електрическа енергия за покупка и/или продажба и съответните им цени чрез ЕСТ-РД.

Графици

- 70. Реализираните сделки на **пазара в рамките на деня**, се регистрират като графици за обмен в системата на „Електроенергийния системен оператор“ ЕАД от страна на Оператора в срок от 15 мин. след края на търговията с всеки продукт и не по-късно от 30 мин. преди началото на периода му на доставка. Тези графици са задължителни за участника.

Търгувани продукти

Параметри	Стойност	Бележка
Продукт за търговия/доставка	1	час
Означение	PH-ууууmmdd-ph	<u>Пример:</u> PH20140517-01 = Year 2014, May 17th – Hour 01
Минимална стъпка, обем	0,1	MWh/h
Минимална/максимална цена	-9999/+9999	евро/MWh
Ценова стъпка	0,1	евро/MWh

Примери за периоди на търговия и срокове на доставка на продукти търгувани на пазара в рамките на деня:

Продукти търгуване на пазарния сегмент ПРД					
Продукт	Начало на търговия за съответната сесия ¹	Край на търговия за съответната сесия ²	Примерни периоди на търговия		
			Инструмент	Начало на търговия	Край на търговия
Часови продукт	14:00 CET (D-1)	Dp – 60 минути	PH-20180122-10	20180121 14:00 CET	20180122 9:00 CET
Пиков продукт (Peak 9÷20)	14:00 CET (D-1)	Dp – 60 минути	DP-20180122	20180121 14:00 CET	20180122 18:00 CET
Базов продукт (Base 0÷24)	14:00 CET (D-1)	Dp – 60 минути	DB-20180122	20180121 14:00 CET	20180121 23:00 CET

¹ (D-1) - ден преди период на доставка

² Dp – период на доставка от 1 час (delivery period = 1 hour)

Видове оферти:

- (a) Fill (Limited OFFER) – при този вид оферта, сделка може да се сключи или за цялото оферирано количество или само за част от него. Ако се сключи сделка за част от оферираното количество, офертата остава валидна в ЕСТ-РД с останалото нереализирано количество на първоначалната оферта.
- (b) All-or-Nothing – позволява да се сключи сделка единствено за цялото оферирано количество.
- (c) Fill-or-Kill (FoK) – оферта, която се отменя незабавно, ако към момента на нейното регистриране в ЕСТ-РД няма съпадаща насрещна оферта за цялото количество.
- (d) Immediate-or-Cancel (IoC) - оферта, която се отменя незабавно, ако не намери съпадаща насрещна оферта за цялото количество или част от него.
- (e) Iceberg Order (IBO) – оферта, при която останалите пазарни участници виждат само част от цялото предлагано количество. Видимото за останалите участници количество се нарича Clip. Когато е подадена такава оферта, останалите участници ще виждат само първия Clip, като част от общото количество в офертата. Когато за това количество бъде сключена сделка, следващия Clip получава нов номер на офертата и се маркира с нов час на постъпване. Минималното количество за всеки един Clip е 5 MW.
- (f) Block Order е вид All-or-Nothing оферта, която комбинира няколко поредни часови продукта, които не могат да се търгуват поотделно.